

بیماری های شایع گوارشی "۱"

اسهال

اسهال افزایش دفعات و کاهش قوام مدفوع نسبت به وضعیت نرمال خود فرد است که می تواند بصورت حاد (کمتر از ۲ هفته)، پایدار (بین ۲-۴ هفته) و یا مزمن (بیش از ۴ هفته) باشد. اسهال ممکن است در اثر یک بیماری روده ای باشد و یا بر عکس، منشاء خارج روده ای داشته باشد. بیشتر موارد اسهال حاد، عفونی بوده و در اثر ویروس، باکتری یا انگل ایجاد می شود و معمولاً خود محدود شونده است. ویروس ها شایع ترین علت اسهال و استفراغ حاد هستند.

بررسی در یک بیمار دارای اسهال با منشاء غیر عفونی زمانی انجام می گیرد که اسهال تداوم داشته باشد. شایع ترین راه انتقال اسهال باکتریال از طریق غذای آلوده می باشد. بسیاری از داروها می توانند عامل اسهال و یا به میزان کمتری کولیت با غشای کاذب باشند. بسیاری از موارد اسهال حاد، خود محدود شونده بوده و در طی ۷۲ ساعت فروکش می کنند. نوزادان، کودکان، سالمندان و افراد ناتوان در ریسک بروز مرگ و میر در اثر تداوم اسهال و یا اسهال همراه با استفراغ هستند. این گروه از بیماران در خطر اختلالات آب و الکترولیت و نیز اسید و باز، کلاپس قلبی عروقی و مرگ می باشند. پیش آگهی اسهال مزمن نیز وابسته به عامل مسبب آن می باشد.

• درمان

۱- درمان های غیر دارویی

تغییر در رژیم غذایی اولین قدم در درمان اسهال است. پرهیز از غذاهای جامد و نیز فرآورده های لبنی به مدت ۲۴ ساعت توصیه می شود. برای بیمارانی که همزمان با اسهال دچار تهوع و یا نیز استفراغ هستند: توصیه به مصرف غذایی سبک و قابل هضم به مقدار کم به مدت ۲۴ ساعت می گردد.

اگر استفراغ با داروهای ضد آن قابل کنترل نباشد توصیه می شود غذایی از راه خوراکی مصرف نگردد. در کودکان شیرخوار دچار اسهال حاد باکتریال توصیه می شود که مصرف شیر مادر در آن ها ادامه پیدا کند.

در بیمارانی که دچار تخلیه حجم شده باشند جایگزینی مایعات بدن توصیه می گردد. استفاده از محلول های خوراکی در این مورد بویژه ORS توصیه شده است. در مواردی که بیمار دچار کمبود آب شدید شده باشد به منظور جلوگیری از افزایش سدیم خون توصیه به بستری شدن بیمار و جایگزینی آب و الکترولیت به صورت داخل وریدی می گردد.

۲- درمان دارویی

* اپیوئیدها و مشتقات آن ها

اپیوئیدها زمان عبور از روده باریک را طولانی می کنند و با افزایش ظرفیت روده مدت زمان، تماس و جذب را افزایش می دهند. محدودیت مصرف این دسته دارویی احتمال سوء استفاه و ایجاد وابستگی و بدتر شدن اسهال در برخی از موارد اسهال عفونی است.

خبرنامه دارویی

دیفنوکسیلات

دیفنوکسیلات به صورت قرص های ۲/۵ میلی گرمی در بازار دارویی ایران و شربت ۵ /۵ml /۲mg در بازار دارویی دنیا موجود می باشد. مقدار کمی آتروپین ۰/۰۲۵ میلی گرم در این فرآورده موجود است که در ضمن کمک به اثرات دارو باعث کاهش خطرات سوء استفاده از آن می شود .

در بزرگسالان هنگامی که در مقادیر ۲/۵ الی ۵ میلی گرم ، ۳ تا ۴ بار در روز بکار رود و از حداکثر دوز روزانه ۲۰ میلی گرم تجاوز نشود ، عوارض جانبی محدودی دارد. همانند لوپرامید، دیفنوکسیلات نیز نباید در بیمارانی که در ریسک اسهال باکتریال با اشرفیاکولی، شیگلا یا سالمونلا باشند، تجویز گردد.

لوپرامید

لوپرامید اثر ضد ترشعی دارد. این دارو به شکل قرص و کپسول ۲ میلی گرم در بازار دارویی ایران به همراه شربت ۱mg /۵ ml در بازار دارویی دنیا موجود می باشد و در کنترل اسهال حاد و مزمن بکار می رود. دوز معمول بزرگسالان ۴ میلی گرم خوراکی در ابتدا، سپس ۲ میلی گرم پس از هر با دفع مدفوع شل تا حداکثر ۱۶ میلی گرم در روز است. اگر به درستی مصرف گردد این دارو عوارض محدودی دارد (نظیر گیجی و یبوست). اسهالی که ۴۸ ساعت بعد از تجویز لوپرامید تداوم پیدا کند نیاز به ارزیابی بیشتر دارد. لوپرامید همچنین می تواند در برخی از موارد اسهال مسافرتی تجویز شود و در این مورد مصرف کارایی برابر با بیسموت دارد.

* مواد جاذب

این فرآورده برای کنترل علائم بکار می روند و کارایی آنها به اثبات نرسیده است. مواد جاذب، مکانیسم عمل غیر اختصاصی دارند و مواد غذایی، سموم و داروها را جذب می کند مانند کائولین- پکتین و پلی کربوفیل

* فرآورده های ضد ترشعی :

بیسموت: فعالیت ضد ترشعی ، ضد التهاب و آنتی باکتریال دارد که در سوء هاضمه ، کرامپ های شکمی و کنترل اسهال نظیر اسهال مسافرتی کاربرد دارد . دوز دارو دو قرص جویدنی هر ۳۰ دقیقه تا ۸ دوز در روز می باشد . بیسموت جذب تتراسیکلین را کاهش می دهد و در تداوم تجویز منجر به تیره شدن رنگ زبان و مدفوع می شود .

* فرآورده های حاوی آنزیم لاکتاز

این فرآورده ها در اسهال ناشی از عدم تحمل لاکتوز کاربرد دارند. لاکتاز برای هضم لاکتوز لازم است. زمانی که بیماری در این آنزیم کمبود داشته باشد، مصرف فرآورده های لبنی منجر به بروز اسهال اسموتیک می گردد .

* فرآورده های حاوی لاکتوباسیلوس

این فرآورده ها با هدف نرمال کردن فعالیت روده و مهار رشد میکروارگانیسم های پاتوژن بکار می روند. دوز مورد استفاده بر اساس شکل دارویی متفاوت خواهد بود. فرآورده های حاوی لاکتوباسیلوس باید با شیر، آب میوه یا آب مصرف شوند. مهمترین شکایت بیماران مصرف کننده این فرآورده های دارویی نفخ می باشد .